

ВИМОГИ ДО ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ (ПРОБ)

ГРУНТ

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Визначення агрохімічних показників	1 кг	Від 24 год. до 1 місяця	Паперовий пакет	Відсутній	Об'єднану пробу складають не менше, ніж з 10 – 20 точкових проб. Точкові проби відбирають з одного пробного майданчика (10x10) методом «конверта». Для визначення елементного складу (в т.ч. важких металів) зразки відбирають пошарово з глибини 0 – 5 та 5 – 20 см вагою не більше 200 г кожна інструментом, що не містить металів.
Визначення вологості		24 год.	Герметична тара	Відсутній	
Визначення вмісту макро-, мезо-мікроелементів спектральним методом		Від 24 год. до 1 місяця	Паперовий пакет	Відсутній	
Вміст залишків пестицидів методом хромато-мас спектрометрії		24 год.	Паперовий пакет	Відсутній	

ВОДА

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Визначення органолептичних та хімічних показників	1,5 – 2 літри	В день відбору або протягом 24 год. (зберігання зразка при температурі $5\pm 3^{\circ}\text{C}$) Для визначення органолептичних показників доставка до 2 годин	Пляшка поліетиленова	Відсутній	Можна використовувати звичайну пластикову пляшку від питної або мінеральної води на 1,5 – 2 літри, попередньо ополіснувши її два або три рази досліджуваною водою. Пляшку заповнюють до верху. Не дозволяється використовувати пластикові пляшки з-під газованих солодких напоїв, алкогольних напоїв і т.д.
Визначення вмісту 33 елементів спектральним методом		В день відбору або протягом 24 год. (зберігання зразка при температурі $5\pm 3^{\circ}\text{C}$)	Пляшка поліетиленова	Відсутній	
Вміст залишків пестицидів методом хромато-мас спектрометрії		В день відбору або протягом 24 год. (зберігання зразка при температурі $5\pm 3^{\circ}\text{C}$)	Пляшка поліетиленова	Відсутній	

ДОБРИВА (МІНЕРАЛЬНІ ТА ОРГАНІЧНІ)

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Визначення вологості, азоту загального, амонійного, амідного, нітратного, фосфору загального, водорозчинного, рН 10% вод. розчину, біурет та інші	1 кг	1 тиждень	Герметична тара	Відсутній	<i>Мінеральні добрива.</i> В упаковці вибирають 5% мішків з кожної партії. Щупом з кожного мішка беруть 200 – 300 г проби на глибині до $\frac{3}{4}$ висоти мішка вздовж діагоналі. З вагонів, автомашин відбирають ручним пробовідбірником із розрахунку: 36 разових проб з вагону, 22 разові проби з насипу до 60 т, 7 – 10 разових проб з автомашини.
Визначення якості КАС, аміачної води	1 – 1,5 літри	2 дні	Пляшка поліетиленова	Відсутній	В полі або на складі проби беруть щупом – 1 – 2 проби на всю глибину купи з кожного квадратного метра поверхні. Проби об'єднують разом, перемішують і відбирають середню пробу – до 2 кг. Із середньої для випробувань відбирають 100 – 200 г методом квадрату.
Визначення якості меліорантів вапнякових		1 тиждень	Герметична тара	Відсутній	<i>Органічні добрива.</i> Тверді проби відбирають з 10 – 15 точок в різних місцях площі зрізу загальною масою 20 – 30 кг. Проби об'єднують разом, перемішують і відбирають середню пробу методом квадрата до 2 кг.
Визначення вмісту макро-, мезо-мікроелементів спектральним методом	1 кг	1 тиждень	Герметична тара	Відсутній	Рідкі проби ретельно перемішують за допомогою спеціального насосу або інших засобів. Зразок відбирають у літрову пляшку з широким горлом та заповнюють до верху. Проби напіврідких добрив відбирають за допомогою конусного зернового щупа. По периметру на відстані 20 см від дна, 20 см від поверхні і 1 м від стінок в середині шару.

**ІНСТИТУТ
Здоров'я
РОСЛИН**

Здорова рослина –
здорова країна

**ВП ТОВ «ФАБРИКА АГРОФІМІКАТІВ»
«ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН»
СЕРВІСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР**
Україна, м. Черкаси, проїзд Енергобудівельників, 10.
Телефон: (067) 5155736, (067)5136625
Гаряча лінія: 0800301401
E-mail: infoservise@ukravit.ua

ЗАСОБИ ЗАХИСТУ РОСЛИН

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Вміст д.р. пестицидів	100 мл (100 г) 0,25 мл (0,2 кг)	1 тиждень	Пляшка поліетиленова	Відсутній	Сировина 100 мл (100 г), препарат 0,25 мл (0,2 кг) Рідкі проби ретельно перемішують за допомогою спеціального насоса або інших засобів. Зразок відбирають у 100 мл пляшку з широким горлом та заповнюють до верху.

НАСІННЯ (ПОСАДКОВИЙ МАТЕРІАЛ)

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Аналізування чистоти і домішок насіння, визначення маси 1000 насінин, визначення вологості насіння	1000 насінин	1 тиждень	Пакет або пляшка поліетиленова	Відсутній	Вимоги до партії насіння описані в інструкції відбору згідно вимог ДСТУ 2240.
Визначення енергії проростання та схожості	50 – 100 г				<i>Відбір партії.</i> Точкові проби відбирають довільно з урахуванням середньої проби, яку необхідно отримати, норм відбирання та інструменту, за допомогою якого відбирають проби.
Визначення токсичного впливу синтетичних речовин різного походження (мінеральні добрива, засоби захисту, барвники та ін.), біопрепаратів на показники схожості насіння та формування проростків в лабораторних умовах					<i>Відбір насіння насипом.</i> Точкові проби відбирають з різних місць на різних глибинах у кожному контейнері.
Визначення токсичного впливу синтетичних речовин різного походження (мінеральні добрива, засоби захисту, барвники та ін.), біопрепаратів на схожість, ріст і розвиток рослин (за біометричними показниками) – вегетаційний дослід в регульованих умовах					Точкові проби відбирають щупами (циліндричні, конусні, мішкові) або механічними пробовідбирачам.
Визначення вмісту до 70 елементів спектральним методом					Партія 500 кг – точкових проб не менше 5.
Вміст залишків пестицидів методом хромато-мас спектрометрії					

**ІНСТИТУТ
Здоров'я
РОСЛИН**

Здорова рослина –
здорова країна

**ВП ТОВ «ФАБРИКА АГРОФІМІКАТІВ»
«ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН»
СЕРВІСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР**
Україна, м. Черкаси, проїзд Енергобудівельників, 10.
Телефон: (067) 5155736, (067)5136625
Гаряча лінія: 0800301401
E-mail: infoservise@ukravit.ua

РОСЛИННИЙ МАТЕРІАЛ

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Діагностика мінерального живлення (азот, фосфор, калій, волога)	1 кг	2 дні	Паперовий пакет	Відсутній	Оптимальний час для відбору рослинного матеріалу – це час цвітіння.
Визначення вмісту до 70 елементів спектральним методом		В день відбору			Для кожної культури стадія відбору та частина рослини для відбору строго визначені в інструкції відбору.
Вміст залишків пестицидів методом хромато-мас спектрометрії					Для прикладу: кукурудза, соняшник – 20 – 30 рослин; пшениця, жито, ячмінь, овес – 40 – 80 рослин. З одного поля в десяти різних місцях слід відібрати по 3 – 5 рослин (кількість точкових проб може змінюватися в залежності від розмірів поля та наявних відхилень) – всього 30 – 50 шт. При транспортуванні, необхідно у прикореневому шарі лишити не менше ніж 100 г ґрунту.

**ІНСТИТУТ
Здоров'я
РОСЛИН**

Здорова рослина –
здорова країна

**ВП ТОВ «ФАБРИКА АГРОФІМІКАТІВ»
«ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН»
СЕРВІСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР**

Україна, м. Черкаси, проїзд Енергобудівельників, 10.

Телефон: (067) 5155736, (067)5136625

Гаряча лінія: 0800301401

E-mail: infoservise@ukravit.ua

ПРОДОВОЛЬЧА СИРОВИНА

Найменування випробувань	Кількість для випробування	Термін доставки зразка	Тип посудини	Спосіб консервування	Коментарі
Визначення вологості, засміченості, кислотного числа, загальної золи	1 кг	2 дні – 1 тиждень	Паперовий пакет	Відсутній	<i>Відбір партії.</i> Точкові проби відбирають довільно з урахуванням середньої проби, яку необхідно отримати, норм відбирання та інструменту, за допомогою якого відбирають проби. <i>Відбір насіння насипом.</i> Точкові проби відбирають з різних місць на різних глибинах у кожному контейнері. Точкові проби відбирають щупами або механічними пробовідбирачами.
Визначення білку (азоту)					
Визначення вмісту до 70 елементів спектральним методом					
Вміст залишків пестицидів методом хромато-мас спектрометрії					

ІНСТРУКЦІЯ ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ ҐРУНТУ

(ЗМІШАНИЙ ЗРАЗОК)

1. Змішаний зразок складається приблизно з 20 – 30 індивідуальних ґрунтових проб, взятих рівномірно по всій площі ділянки, що обстежується. Ця ділянка повинна знаходитись в межах однієї ґрунтової відміни і мати однорідний рельєф. Відбирання індивідуальних проб залежить від конфігурації поля. Якщо воно довге і вузьке, проби беруться по середній лінії вздовж поля або зигзагом через певну відстань. При формі поля, близькій до квадрата, індивідуальні проби беруть в точках розміщення по діагоналях (рис. 1). На схилених землях відбір проводиться у верхній, середній і нижній частинах ділянки. Ґрунт відбирається за допомогою ручного бура чи лопати, відповідно до вибраного маршруту. Якщо проба відбирається лопатою, потрібно на весь штик зняти шар ґрунту, а потім відібрати 2 – 3 см по всій глибині орного шару.

2. Порції ґрунту з точкових проб поміщають в тару (відро).

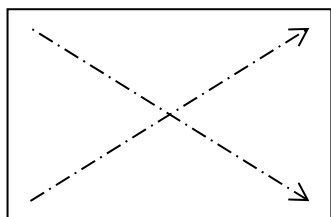
3. Після закінчення маршруту об'єднану пробу ґрунту у відрі добре перемішують (уникаючи розсіпання), видаляють рослинні рештки, розминають великі грудки землі (ні в якому разі не можна їх відкидати).

4. З отриманої маси формують середню пробу вагою приблизно 500 г вологого ґрунту, поміщають її у пакет та заповнюють акт відбору і роблять відповідні позначення на карті.

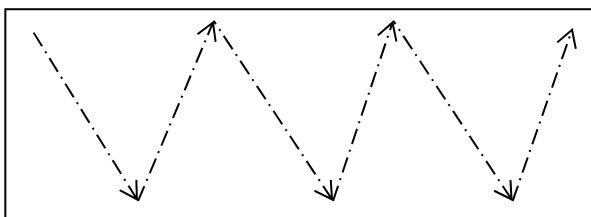
ВАЖЛИВО! Необхідно слідкувати, щоб номер зразка збігався з позначенням елементарної ділянки на карті, щоб надалі мати можливість правильно перенести отримані результати в натуру.

В загальному випадку відбір проб ґрунту для польових культур рекомендують проводити на глибину обробітку ґрунту. На насадженнях ягідників проби відбирають на глибину 0 – 15 см, плодівих дерев та виноградників – з двох глибин 0 – 20 і 20 – 40 см, пасовищах – 5 – 10 см; у квітниках – 0 – 15 см, на насадженнях декоративних дерев та кущів – 0 – 30 см, на декоративних газонах – 5 – 10 см. Перед взяттям точкової проби верхній шар ґрунту, що містить рослинні рештки (0 – 3 см, 0 – 5 см, залежно від ґрунту і типу насаджень) попередньо знімають і відкидають.

Рис. 1. Маршрути відбору проб

а

б

Відбір проводиться згідно ДСТУ 4287:2004 Якість ґрунту. Відбирання проб.

**ІНСТИТУТ
Здоров'я
РОСЛИН**

Здорова рослина –
здорова країна

**ВП ТОВ «ФАБРИКА АГРОФІМІКАТІВ»
«ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН»
СЕРВІСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР**

Україна, м. Черкаси, проїзд Енергобудівельників, 10.

Телефон: (067) 5155736, (067)5136625

Гаряча лінія: 0800301401

E-mail: infoservise@ukravit.ua

ІНСТРУКЦІЯ З ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ ҐРУНТУ

(ТЕПЛИЧНИХ)

1. Відбір проб тепличного ґрунту проводять при основному обстеженні – до посадки культури і при контрольному обстеженні – протягом усієї вегетації вирощуваних рослин.
2. Вся площа теплиці розбивається на пробні майданчики. Площа одного пробного майданчика постійна і, в залежності від типу теплиці, становить від 230 до 270 м. Межі пробного майданчика визначаються елементами тепличних конструкцій. Пробним майданчикам привласнюють порядкові номери на весь період експлуатації теплиці.
3. При основному обстеженні проби ґрунту відбирають з кожного пробного майданчика. Відбір проб проводять не раніше, ніж через 15 днів після внесення органічних добрив.
4. При контрольному обстеженні проби ґрунту відбирають з укрупнених пробних майданчиків площею від 920 до 1080 м, що складаються з чотирьох довколишніх пробних майданчиків. У блокових теплицях при наявності системи дощування майданчик повинен складатися з чотирьох пробних майданчиків, об'єднаних одним електромагнітним клапаном подачі живильного розчину.
5. Відбір проб при основному і контрольному обстеженнях проводять методом відбору точкових проб з подальшим складанням об'єднаної проби для кожного пробного майданчика.

ІНСТРУКЦІЯ З ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ ВОДИ

1. Проби води відбирають у спеціальні пластикові бутлі ємністю 1 л.
2. Всі маніпуляції з відбору проб води необхідно виконувати в одноразових гумових рукавичках.

3. Кришка на бутлі до проведення пробовідбору повинна бути загвинчена не до кінця.

Відбір проби води з крана або колонки (індивідуальні (свердловини) або централізовані системи водопостачання); джерело, обладнане зливним пристроєм)

- Злити воду з крана при спокійному струмені протягом 3 – 5 хвилин – для усунення впливу застою води в водопровідних трубах (для джерела із зливним пристроєм цього не потрібно).

- Обмити бутель, не відкриваючи кришку.

- Відкрити кришку бутля і наповнити бутель при спокійному струмені під саме горло, щоб в горлі бутля не залишалося повітряного прошарку.

- Заповнивши бутель до самого верху, необхідно трохи здавити його стінки і герметично закрити кришку, щоб уникнути попадання повітря. Кришку загвинтити до кляцання і більше не відкривати. На етикетці вказати місце пробовідбору. Протерти бутель насухо і наклеїти на нього попередньо підписану етикетку. Бланк замовлення вкласти в пакет для рукавичок і разом з пляшкою помістити у великий пакет.

- Бутель транспортувати в лабораторію протягом 5 – 6 годин після відбору води. До доставки в лабораторію рекомендується зберігати бутель з водою в темному і прохолодному місці (рекомендується звичайний побутовий холодильник).

- Оплатити дослідження при передачі зразка в «Інститут здоров'я рослин». Заставна вартість враховується при передачі проби.

Відбір проби води з колодязя, свердловини

- Зачерпнути воду з колодязя за допомогою добре промитих ємностей (відро та ін.).

- Обмити бутель із закритою кришкою водою з ємності шляхом обливання бутля.

- Відкрити кришку і зачерпнути воду з ємності (відро та ін.), наповнивши бутель під саме горло, щоб в горлі бутля не залишалося повітряного прошарку.

- Заповнивши бутель до самого верху, необхідно трохи здавити його стінки і герметично закрити кришку, щоб уникнути попадання повітря. Кришку загвинтити до кляцання і більше не відкривати. На етикетці вказати місце пробовідбору. Протерти бутель насухо і наклеїти на нього попередньо підписану етикетку.

- Бутель транспортувати в лабораторію протягом 5 – 6 годин після відбору води. До доставки в лабораторію рекомендується зберігати бутель з водою в темному і прохолодному місці (рекомендується звичайний побутовий холодильник).

Відбір проби води з водойми (озеро, ставок, басейн, болото, водотік (річка, канал) або чаша джерела)

- Занурити бутель із закритою кришкою у водойму, чашу джерела або водотік, з якого буде відбиратися проба води, і обмити бутель зовні.

- Відкрити кришку бутля і через 1 хвилину зачерпнути воду з водоймища або водотоку, наповнивши бутель під саме горло, щоб в горлі бутля не залишалося повітряного прошарку.

- Заповнивши бутель до самого верху, необхідно трохи здавити його стінки і герметично закрити кришку, щоб уникнути потрапляння повітря. Кришку загвинтити до кляцання і більше не відкривати. На етикетці вказати місце відбору проби. Протерти бутель насухо і наклеїти на нього попередньо підписану етикетку. Бланк замовлення вкласти в пакет для рукавичок і разом з пляшкою помістити у великий пакет.

- Бутель транспортувати в лабораторію протягом 5 – 6 годин після відбору води. До доставки в лабораторію рекомендується зберігати бутель з водою в темному і прохолодному місці (рекомендується звичайний побутовий холодильник).

**ІНСТИТУТ
Здоров'я
РОСЛИН**

Здорова рослина –
здорова країна

**ВП ТОВ «ФАБРИКА АГРОФІМІКАТІВ»
«ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН»
СЕРВІСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР**

Україна, м. Черкаси, проїзд Енергобудівельників, 10.

Телефон: (067) 5155736, (067)5136625

Гаряча лінія: 0800301401

E-mail: infoservise@ukravit.ua

Вода бутильована (газована або без газу)

Приймається тільки у заводській нерозпечатаній упаковці із заповненням всіх документів в момент передачі ємності з водою безпосередньо до «Інституту здоров'я рослин» (заставна вартість дослідження не стягується, і комплект аксесуарів не видається). Оплачується лише вартість оформлення зразка. Етикетку наклеює і підписує співробітник компанії-замовника.

Відбір проб виконується згідно ДСТУ ISO 5667-1:2003 (ISO 5667-1:1980, IDT); ДСТУ ISO 5667-2:2003 (ISO 5667-2:1991, IDT); ДСТУ ISO 5667-3:2001 (ISO 5667-3:1994, IDT).

ІНСТРУКЦІЯ З ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ ДОБРИВ (МІНЕРАЛЬНИХ ТА ОРГАНІЧНИХ)

1. Відбір проб мінеральних добрив

Відбирають приблизно 5% мішків з кожної партії мінеральних добрив. Спеціальним щупом з кожного мішка, що знаходиться в горизонтальному положенні, беруть 200 – 300 г проби на глибині до $\frac{3}{4}$ висоти мішка вздовж діагоналі.

Незатарені проби мінеральних добрив з вагонів, автомашин, насипу відбирають ручним пробовідбірником із розрахунку:

- 36 разових проб з вагону.
- 22 разові проби з насипу до 60 т.
- 7 – 10 разових проб з автомашини,

З добрив, які знаходяться в полі або складі, беруть щупом 1 – 2 проби на всю глибину купи з кожного квадратного метра поверхні. Всі проби об'єднують разом, перемішують і відбирають середню пробу до 2 кг.

Аналітичну пробу відбирають із середньої: для цього її рівномірно висипають на пергаментний папір, перемішують і ділять на рівні прямокутники (не менше 20), з яких і відбирають в банку 100 – 200 г для аналізу, або проводять відбирання методом квадратування.

2. Відбір проб рідких та твердих органічних добрив

Середні зразки гною на тваринницьких фермах відбирають з тих місць, звідки в найближчі дні розпочнеться вивезення добрива на поля (без попереднього складання в штабелі).

Проби твердих органічних добрив з гноєсховищ і штабелів відбирають наступним чином: з торцевої сторони гноєсховища (штабелю) видаляють шар гною або компосту товщиною 30 – 50 см на всю висоту штабелю. Потім з 10 – 15 точок в різних місцях площі зрізу акуратно відбирають, не допускаючи відокремлення рідини, проби загальною масою 20 – 30 кг. Аналогічно відбирають проби на протилежному торці.

Відібрані проби складають на поліетиленову плівку, ретельно перемішують, розрівнюють шаром товщиною 10 – 12 см і з різних місць відбирають проби для складання середнього зразка для аналізу масою 2 кг.

Відібрані середні зразки поміщають в 3-літрові скляні банки або поліетиленові мішки, додають в них 3 – 5 мл толуолу, зав'язують і потім упаковують з етикетками в паперові або полотняні мішки.

Рідкі органічні добрива (рідкий гній) перед взяттям зразка ретельно перемішують за допомогою спеціального насосу або інших засобів. Зразок відбирають у літрову пляшку з широким горлом, додають в неї 1 мл толуолу, після чого закривають гумовою пробкою.

Проби напіврідких органічних добрив беруть за допомогою конусного зернового щупа по периметру гноєсховища на відстані 20 см від дна, 20 см від поверхні і 1 м від стінок гноєсховища всередині шару. Проби поміщають у відро і ретельно перемішують для складання середнього зразка.

Відібрані в господарстві середні зразки різних видів органічних добрив аналізують окремо.

До кожного зразка добрива додається етикетка. Її прив'язують до мішка, а якщо опускають в банку або мішок, то обов'язково загортають у поліетиленову плівку.

Приблизне оформлення етикетки: господарство, район, область; назва добрива; дата відбирання проби; бригада (відділення), де взяли пробу; вид і кількість підстилки, що застосовують (в розрахунку на 1 голову на добу); місце взяття зразка (гноєсховище, штабель, купи або канави); спосіб зберігання гною (щільний, гарячопресований, нещільний); строк зберігання гною до взяття проби (в місяцях); прізвище того, хто відбирав зразок; підпис.

Доставлений в лабораторію середній зразок гною або компосту масою 2 кг ретельно

**Інститут
Здоров'я
Рослин**

Здорова рослина –
здорова країна

**ВП ТОВ «ФАБРИКА АГРОФІМІКАТІВ»
«ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я РОСЛИН»
СЕРВІСНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР**

Україна, м. Черкаси, проїзд Енергобудівельників, 10.

Телефон: (067) 5155736, (067)5136625

Гаряча лінія: 0800301401

E-mail: infoservise@ukravit.ua

перемішують в емальованому посуді, не перепрівшу соломку подрібнюють ножицями на шматки довжиною не більше 1 см. З подрібненої та добре перемішаної проби відбирають для аналізу середню пробу масою не менше 1 кг. Пробу розкладають рівним шаром у великій порцеляновій чашці або емальованій кюветі і з різних точок пінцетом або шпателем беруть проби для аналізу.

Для повної характеристики гною і компосту в них потрібно визначити: вологість, зольність, вміст загального амонійного і нітратного азоту, вміст загального фосфору, вміст загального калію та рН.

ІНСТРУКЦІЯ З ВІДБОРУ ТА ПРИЙМАННЯ ЗРАЗКІВ НАСІННЯ

Мета відбору – отримання достатніх за розміром для аналізування проб, в яких наявні ті самі складники і в тих самих пропорціях, що й у партії насіння, яку вони репрезентують. Пробу від партії відбирають невеликими порціями (точкові проби) з різних місць і, переконавшись у їх однорідності, змішують (об'єднана проба). З отриманої кількості насіння діленням в один чи декілька етапів виділяють менші проби. На кожному з етапів пробу (після перемішування насіння) розділяють поступово або беруть з неї без вибирання порції і об'єднують їх (середня проба).

1. Вимоги до партії насіння

- Маса партії насіння, з якої відбирають пробу, не повинна перевищувати визначеної кількості. Якщо партія перевищує цю кількість, її поділяють на контрольні одиниці. Для оригінального (ОН) і елітного (ЕН) насіння кожна з них є самостійною партією. Партії (контрольні одиниці) нумерують. Складають схему поділу партії на контрольні одиниці.

- У разі очевидної партії насіння відбір проб не проводять.

- Пакування, маркування та зберігання партій – згідно з вимогами ДСТУ 2240.

2. Відбирання, формування, оформлення і доставляння середніх проб проводять штатні (для партій насіння, яке реалізують в межах України) або позаштатні (допускають тільки для партій насіння внутрішньогосподарського використання) інспектори, уповноважені Держнасінінспекцією, які мають відповідне посвідчення. Штатні інспектори повинні мати особисті тавро, пломбір та печатку. Власник насіння зобов'язаний забезпечити необхідні умови для проведення цих робіт і доставки відібраних проб до держнасінінспекції.

3. Відбирання точкових проб

4.1. З кожної партії (контрольної одиниці) проби відбирають довільно, з урахуванням попередніх вимог. Розмір точкових проб визначають, виходячи з розміру середньої проби, яку необхідно отримати, норм відбирання (таблиці 1, 2, 3, 4, 5) та інструмента, за допомогою якого відбирають проби. Мішки та контейнери подібної місткості виділяють без вибирання, а точки відбирання чергують: верхня, середня та нижня частини упаковок.

4.2. Від насіння, яке зберігають насипом (чи в контейнерах великої місткості), точкові проби відбирають з різних місць на різних глибинах у кожному. Допустимо відбирати проби у процесі надходження насіння у контейнери у поперечному перетині потоку за допомогою щупів, автоматичних пристроїв.

4.3. Для насіння з поганою сипкістю проби допускають відбирати вручну.

4.4. Точкові проби відбирають щупами (циліндричні, конусні, мішкові) або механічними пробовідбирачами. При відборі потрібно дотримуватись таких основних правил:

- циліндричний щуп залежно від розмірів використовують для відбирання проб із засіків, контейнерів, вводять у насінневу масу в закритому стані; коли необхідну точку досягнуто, його відкривають, двічі повертають або злегка струшують, обережно закривають. Наповнений щуп виймають, відкривають і висипають отримані проби насіння на підготовлену поверхню для порівняння на однорідність;

- мішковий щуп призначений для відбирання проб із мішків. Його вводять всередину жолобком донизу, вістря догори під кутом близько 30° до горизонталі; з досягненням центру мішка його повертають жолобком догори, обережно виймають і висипають насіння в посудину; проколи від щупів у тканинних мішках зарівнюють хрестоподібним рухом вістря щупа, а на паперових та поліетиленових – заклеюють латкою;

- конусний щуп використовують для відбирання проб з насипу, транспортних засобів, незащитих мішків тощо;

- механічний пробовідбирач використовують згідно з інструкцією до нього.

4.5. Від партії насіння, яке зберігають або транспортують насипом, у засіках, контейнерах великої місткості або від струменю насіння під час їх заповнення точкові проби відбирають відповідно до норм (таблиця 1).

4. Відбирання проб качанів кукурудзи

5.1. Точкові проби качанів кукурудзи з насипу в засіках відбирають вручну в п'ятьох місцях і у кожному з них у трьох шарах (зверху, посередині та внизу) по 5 шт. – всього 75 шт.

5.2. З буртів точкові проби відбирають у п'ятьох місцях за такою схемою: в центрі бурту качани відбирають із трьох шарів на різних глибинах, а з країв – в одному шарі з чотирьох протилежних боків (всього 7 точкових проб). З кожного місця відбирають по 5 качанів (всього 70 шт.).

5.3. У процесі завантажування (розвантажування) транспортних засобів точкові проби відбирають через рівні проміжки часу – від кожної партії (контрольної одиниці) по 75 качанів.

5.4. З автомашин точкові проби качанів кукурудзи відбирають за вищенаведеною схемою (4.5.5.1) у двох шарах по 2 шт. у кожному місці – всього 20 шт. Якщо контрольна одиниця входить у декілька автомашин, точкові проби відбирають у процесі їх завантажування (розвантажування) через рівні проміжки часу.

5.5. З мішків або подібних їм контейнерів точкові проби качанів кукурудзи відбирають вручну, відповідно до таких норм (таблиця 5). Після відбирання качанів мішки пломбують заново, про що зазначають в акті відбирання проб.

5.6. Відібрані качани підраховують. Якщо їх 70 шт. і більше, виділяють кожен третій, але не менше 25 шт. Качани обмолочують і виділяють середню пробу насіння для аналізування.

5. Отримання об'єднаної проби. Пересвідчившись в однорідності усіх точкових проб, їх об'єднують і ретельно перемішують. Якщо отримана проба за масою відповідає середній, її вважають такою.

Таблиця 1. Норми відбирання точкових проб від маси партії насіння

Маса партії, кг	Кількість проб, шт
До 500	Не менше 5
Від 501 до 3000	Одна від кожних 300 кг. Але не менше 5
Від 3001 до 20000	Одна від кожних 500 кг. Але не менше 10
Понад 20000	Одна від кожних 700 кг. Але не менше 40

- Від партій насіння, які зберігають або транспортують насипом, точкові проби дозволено відбирати від кожної партії (контрольної одиниці) у п'яти місцях за такою схемою:

X		X
	X	
X		X

За такою самою схемою відбирають проби кожного засіку, якщо партія розташована у декількох засіках.

- З транспортних засобів, завантажених понад 25 т, проби відбирають в одинадцяти місцях за такою схемою:

X		X		X		X
	X		X		X	
X		X		X		X

У кожному місці точкові проби відбирають з трьох шарів – нижнього, середнього та верхнього.

- Від насіння, затарованого у мішки чи контейнери подібної однакової місткості, проби відбирають відповідно до таких норм таблиці 2.

Таблиця 2. Норми відбирання точкових проб від насіння у мішках або контейнерах (за винятком пакувальної одиниці до 10 кг включно)

Кількість мішків (контейнерів), шт.	Кількість проб, шт.
до 5	Від кожної місткості, але не менше 5
Від 6 до 30	Від 5 місткостей або одна від кожної третьої, але не менше 5
Від 30 до 400	Від 10 місткостей або одна від кожної п'ятої, але не менше 10
Понад 400	Від 80 місткостей або одна від кожної сьомої, але не менше 80

- Для партій насіння, розфасованого у дрібні (до 10 кг) пакети або торбинки, проби відбирають згідно з нормами, які наведені у таблицях 3, 4.

Таблиця 3. Кількість виділених для відбирання проб насіння пакетів або торбинок, якщо маса пакувальної одиниці до 10 кг включно (крім овочевих і баштанних)

Маса пакетів або торбинок	Кількість пакетів або торбинок для відбирання проб
Від 0,5 г до 50,0 г	2,0 %, але не менше 10 шт.
Від 51,0 г до 500,0 г	1,5 %, але не менше 7 шт.
Від 501,0 г до 3,0 кг	1,0 %, але не менше 5 шт.
Від 3,1 кг до 10 кг	10,0 %, але не менше 10 шт.

Таблиця 4. Кількість виділених для відбирання проб пакетів або торбинок насіння овочевих і баштанних культур, якщо маса пакувальної одиниці до 10 кг включно

Маса насіння, кг	Кількість торбинок (пакетів) контрольної одиниці, шт., не більше	Кількість торбинок (пакетів), виділених для відбирання проб, %, але не менше 10 шт.
До 0,1 включно	100	2,0

	0	
Від 0,2 до 0,5	100 0	1,5
Від 0,6 до 1,0	100 0	1,0
Від 1,1 до 3,0	500	1,0
Від 3,1 до 10,0	200	10,0

Таблиця 5. Норми відбирання качанів кукурудзи з мішків або подібних їм контейнерів

Кількість мішків (контейнерів) у партії (контрольній одиниці), шт.	Кількість качанів, що відбирають з мішка (контейнера), шт.
До 10	По два з кожного
Від 11 до 100	По одному з кожного п'ятого, але не менше ніж з 15
Понад 100	По одному з кожного десятого, але не менше ніж з 15

6. Виділення середньої проби

7.1. Середню пробу виділяють з об'єднаної, послідовно зменшуючи її до розмірів згідно з визначеними нормами. У цьому випадку формують три середні проби:

- а) перша – для визначення чистоти, схожості, життєздатності, маси 1000 насінин та інших аналізувань;
- б) друга – для визначення вологості та заселеності шкідниками;
- в) третя – для проведення фітоекспертизи.

Примітка. Якщо маса партії дефіцитного насіння мала, допускається зменшити середню пробу до необхідного для аналізування розміру, але не менше половини. У цьому випадку в документі роблять запис: «Середня проба важить лише X грамів, що не відповідає передбаченому ДСТУ 4138-2002 розмірові»

7.2. Для виділення середньої проби застосовують один з методів, передбачених в п.10. Допустимо використовувати метод квартування: об'єднану пробу ретельно перемішують і висипають на рівну гладеньку поверхню; двома лінійками (планками) її розстеляють у вигляді квадрату товщиною до 1,5 см для дрібнонасінних культур і до 5 см – для крупно насінних. Квадрат за діагоналями ділять на чотири трикутники; з насіння двох протилежних трикутників формують першу середню пробу, а з двох інших – другу та третю.

7.3. На випадок арбітражного аналізування насіння, призначеного для продажу, одночасно відбирають дублікат першої проби з позначкою «Дублікат». Зберігають її в тому самому приміщенні, що й партію насіння, або в аналогічних умовах.

7.4. У разі перевірки якості закупленого насіння проби (основну і дублікатну) відбирають не пізніше, як за 10 днів з часу завезення до господарства (організації). Відбирає проби штатний інспектор у присутності обох зацікавлених сторін. Допускають відсутність представника іншої зацікавленої сторони за його офіційною згодою.

7. Оформлення і відправка середніх проб

8.1. Відбирання середніх проб оформляють актом у двох примірниках: один залишають власникові насіння, другий супроводжує проби до держнасінінспекції. Відбирання дублікатних проб також оформляють актом з позначкою у правому верхньому куті «на випадок арбітражного

аналізування». Акт зберігають у господарстві.

8.2. Середню пробу маркують етикеткою.

8.3. Першу середню пробу, а також її дублікат, пакують у торбинку з щільної тканини (не можна пакувати у вологонепроникну тару), зав'язують (або зашивають) так, щоб обидва кінці ниток завдовжки близько 5 см були разом, і опечатають. Одну етикетку вкладають всередину, другу – приклеюють зовні. У разі відсутності пломбіра допускається заклеювати обидва кінці нитки під зовнішню етикетку або між двома картонними квадратами 5см×5см з підписом та печаткою уповноваженого з відбирання проб (кінці нитки попередньо пропускають через два отвори в одному з квадратиків і зв'язують вдвічі).

8.4. Другу пробу пакують у вологонепроникну тару зі скла або плівки такої місткості, щоб у них після наповнення залишалось якомога менше вільного простору. Отвір посуду щільно закривають і заливають сургучем чи обмотують плівкою. Пакети, виготовлені з плівки, запаюють або, склавши край вдвічі, щільно зав'язують. Маркують етикеткою.

8.5. Третю пробу вміщують у паперовий пакет або тканинну торбинку, заклеюють, зв'язують або зашивають і маркують етикеткою.

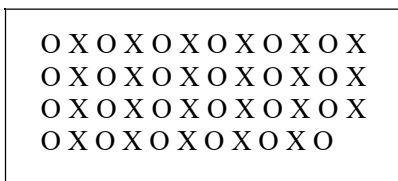
8. До Держнасінінспекції середні проби доправляють протягом 1 – 2 діб. Залишати їх власникові насіння або іншим, не уповноваженим держнасінінспекцією особам, не дозволено. За правильність відбирання проб, їх пакування, маркування, опечатування та оформлювання документів уповноважений інспектор несе особисту відповідальність.

9. Виділення робочих проб. Мінімальну масу робочих проб для проведення окремих аналізів вказано у відповідних розділах цього стандарту. Робочі проби виділяють з середньої одним з таких методів:

- виїмок;
- випадкових чашечок;
- половинок;
- ділянками (згідно з інструкцією користування ними).

10.1. *Метод виїмок.* Попередньо перемішане насіння висипають на рівну гладеньку поверхню (лоток), розрівнюють у вигляді прямокутника шаром товщиною до 1 см. За допомогою ложечки (лопатки, совочка) в одній руці і шпателя – в другій (або двох совочків, спрямованих назустріч до змикання) відбирають у різних місцях невеликі порції насіння на товщині всього шару. Відбирають стільки порцій, скільки необхідно для отримання робочої проби відповідного розміру (але не менш, як з п'яти місць).

Допускають відбирання проб (наважок) за такою схемою:

де O – місця відбирання насіння для першої проби (наважки) X – для другої (на випадок повторного

аналізування).

Цей метод найбільш придатний для дрібнонасіньних культур.

10.2. *Метод випадкових чашечок.* Попередньо перемішане насіння розсіюють на рівну поверхню (лоток), де викреслено квадрат, в якому довільно розташовано вісім однакових чашечок циліндричної форми (наприклад, бокси). Робочу пробу отримують об'єднанням вмісту шести з них, а у разі потреби – сьомої та восьмої, рівномірність заповнення чашок регулюють їхнім розміром та площею квадрату (рекомендовано, щоб остання перевищувала сумарну площу всіх чашечок у 10 – 12 разів).

Найбільш придатний для дрібнонасіньних добре сипких культур.

10.3. *Метод половинок.* Робочі проби за цим методом виділяють за допомогою пристрою, який складається з лотка і решітки з кубічними відкритими зверху чарунками однакового розміру, почергово – із дном і скрізні. Попередньо перемішане насіння рівномірно розсіюють над решіткою коливальними рухами почергово у різних (під прямим кутом) напрямках. Коли решітку знімають, на лотку залишається близько половини проби. У такий спосіб середню пробу поступово зменшують до потрібного розміру, використовуючи будь-яку з половинок.

10. Приймання та зберігання проб

11.1. Середні проби, що надійшли до держнасіньінспекції, зважують на вагах з ціною поділки до 5 г, а проби, менші ніж 250 г, – з ціною поділки 1 г.

11.2. Середні проби реєструють у журналі, форму якого встановлює Держнасіньінспекція України, починаючи нумерацію з початку року. Робочі проби насіння льону, призначені для фітоекспертизи, реєструють окремо. Реєстраційні номери проставляють на пакетах, робочих бланках та документах, що видаються власникові насіння.

11.3. Аналізувати починають не пізніше наступного дня (допускають виняток для вихідних та святкових днів)

11.4. Проби зберігають у прохолодному добре вентиляваному приміщенні, забезпечуючи збереження початкової якості.

11.5. Залишки проб, а також складники, виділені під час аналізування чистоти та відходу насіння, зберігають протягом двох місяців після завершення сівби даної культури у районі, після чого їх знеособлюють в порядку, встановленому Держнасіньінспекцією.

ІНСТРУКЦІЯ З ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ РОСЛИН

КОЛИ ВІДБИРАТИ

Оптимальний час для відбору рослинного матеріалу – це час цвітіння. З ростом рослини сть елементів живлення змінюється.

Якщо проводити відбір раніше рекомендованого часу, кількість елементів живлення в результаті хімічного аналізу буде більшою, якщо проводити відбір пізніше стадії утворення зерна – кількість елементів живлення буде меншею, ніж на стадії цвітіння.

Для кожної культури стадія відбору та частина рослини для відбору строго визначені.

Рослина	Стадія розвитку	Частина рослини	Кількість рослин для аналізу
Пшениця, жито, ячмінь, овес	Фаза проростання	Все, що над ґрунтом	40 – 80
	До фази колосіння	Прапорцевий лист	15 – 20
Соняшник	Фаза проростання	Все, що над ґрунтом	10 – 15
	Вегетативні фази до фази повного цвітіння	Наймолодші та найрозвиненіші листки	25 – 30
Кукурудза	Фаза проростання	Все, що над ґрунтом	20 – 30
	До викидання волоті	Верхній, повністю розвинений лист	15 – 25
	Викидання волоті – потемніння пестичних стовпчиків	Весь лист біля качана	15 – 25
Бобові	Фаза проростання	Все, що над ґрунтом	15 – 25
	Початок цвітіння	2 або 3 повністю розвинених листки зверху рослини	15 – 25
Просапні	Фаза проростання	Все, що над ґрунтом	20 – 25
	До фази цвітіння	Наймолодші та найрозвиненіші листки	25 – 30
	Поява бульб	Черешок	25 – 30

ПРОЦЕС ВІДБОРУ

З одного поля в десяти різних місцях слід відібрати по 3 – 5 рослин (кількість точкових проб може змінюватися в залежності від розмірів поля та наявних відхилень) – всього 30 – 50 шт. Середня проба має містити рослини з нормальним розвитком і уражені/недорозвинуті. Щоб забезпечити рослинам оптимальні умови при транспортуванні, необхідно у прикореновому шарі лишити не менше, ніж 100 г ґрунту.

Якщо рослини великі за розміром, слід відокремити уражені й не уражені органи (корені, стебла, листя, квітки і плоди).

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

Не дозволяється включати в зразок рослини з явними ознаками дефіциту елементів живлення протягом тривалого часу, з омертвілою тканиною, механічно пошкоджені, з ознаками захворювання, пошкоджені комахами.

ПІДГОТОВКА І ВІДПРАВКА ЗРАЗКА

Відібраний матеріал необхідно упакувати в пакети/коробки, які захищатимуть рослини від найменших пошкоджень при транспортуванні, рослину – в чистий паперовий пакет

ІНСТРУКЦІЯ З ВІДБОРУ ЗРАЗКІВ КОРМІВ (СЕРЕДНЯ ПРОБА)

Під час дослідження кормів велике значення має правильний відбір середньої проби. Неправильно взята середня проба не відповідатиме якості всієї партії, а одержані лабораторні показники не відповідатимуть складу всього корму. В зв'язку з цим необхідно дотримуватися визначеної методики відбору середньої проби для кожного виду корму.

Середня проба – це невелика частина досліджуваного корму, відібрана таким чином, щоб вона за своїм складом відповідала середньому складу всього корму. В разі дуже великих партій корму правильно відібрати середню пробу, потрібну для дослідження, неможливо. Тому спершу відбирають початкову пробу, з якої в подальшому складають середню пробу. Чим більша партія корму, тим більша величина початкової проби, але вона не повинна бути меншою, як 4 – 5 кг.

Середню пробу сіна, соломи беруть під час їх заготівлі або під час згодовування тваринам. При заготівлі грубих кормів початкову пробу беруть під час закладання кормів на зберігання. Незалежно від того, складають корм у скирти або сараї, пробу відбирають у трьох місцях:

- на рівні 0,5 – 1 м від поверхні землі;
- на рівні середини висоти;
- на 0,5 – 1 м глибше верхнього шару.

На кожному з цих рівнів відбирають невеликі проби корму не менш, як в десяти місцях по всій поверхні складеного корму.

Відібрані копи обережно розгортають, розпушують і відбирають проби сіна із середніх шарів. Величина відібраної в господарстві початкової проби грубих кормів повинна бути близько 750 г від кожної тонни даного корму. Подрібноють корм на солеморізці до частинок розміром 3 – 4 см, ретельно перемішують і знову розстилають на брезенті у вигляді квадрату. Методом квадратування беруть лабораторну пробу масою 0,5 – 1 кг.

Відбір проб силосу. Початкову пробу силосу беруть із траншей і наземних куп окремими порціями з різних місць на глибині і на різних рівнях. Біля стін, на дні і на поверхні пробу відбирати заборонено. Відступають від стін, дна і поверхні на 30 – 50 см. Із ям пробу беруть по всій площі шару в різних місцях на відстані 0,5 м від поверхні і стін. Відібрану пробу силосу перемішують і з різних місць відбирають 1 кг в банку з притертою пробкою. Якщо силос відправляють через деякий час на дослідження, його консервують хлороформом або сумішшю хлороформу з толуолом (на 1 кг – 5 мл).

Відбір проб коренебульбоплодів і качанів кукурудзи. Початкову пробу коренебульбоплодів і качанів кукурудзи беруть із різних місць складу зберігання, на різній глибині, залежно від типу зберігання, по п'ять коренебульбоплодів або качанів, що лежать підряд, – усього не менше 100. Дотримуються співвідношення між великими, середніми і малими. Потім коренебульбоплоди миють, відбирають і розподіляють на великі, середні та малі, і кожну групу важать окремо. Для дослідження в лабораторію надсилають 2 кг; у зв'язку з цим із відібраної проби виокремлюють потрібну кількість, у якій кожна група за величиною повинна відбиратись пропорційно її масі в початковій відібраній пробі. Перед відправленням середньої проби коренебульбоплодів на дослідження в лабораторію необхідно їх зважити і покласти в ящик або поліетиленовий мішок. Для недопущення втрати вологи при пересилці їх пересипають в ящику вологим мохом або тирсою. Кожен корінь із проби, що надійшла в лабораторію, розрізають на чотири частини (вздовж кореня), потім від кожної четвертої частини беруть таку частину, щоб маса проби для дослідження була не більше 1 кг. При відборі середньої проби картоплі бульбоплоди сортують за величиною і підготовляють, як коренеплоди. Якщо середню пробу беруть під час навантаження або розвантаження коренебульбоплодів, то відбирають їх із різних місць по 5 – загалом не менше 100 клубнів або коренів. Потім сортують за величиною і роблять так, як описано вище.

Відбір проб зернових кормів. Початкову пробу зернових кормів беруть щупами із різних місць зерносховища. Якщо сховище велике, його ділять на окремі секції приблизно по 100 м². В кожній

секції зерно беруть у п'яти місцях, по три проби в кожному. Першу пробу беруть на глибині 10 см від поверхні зерна, другу – на рівні половини товщі шару зерна, третю – на рівні 15 – 20 см від підлоги. Проба від кожної секції повинна становити від 2 до 4,5 кг зерна залежно від маси зерна в секції. Якщо корм розміщений у мішках, то беруть проби зерна із 10% мішків. З брички або автомобіля слід взяти 10 проб з двох рівнів у п'яти місцях. Загальну пробу зерна ретельно перемішують і розсипають рівним шаром на спеціальній дошці розміром 60 на 60 см. Середню пробу для дослідження масою 0,4 – 0,5 кг відбирають методом квадратування, як і грубі корми.

Відбір проб борошняних кормів. Початкову пробу борошняних кормів, які зберігають у мішках, у разі однойменного корму (з одного виду зерна з однаковим подрібненням) беруть щупом у трьох місцях (зверху, знизу і бокової частини мішка) із кожного десятого мішка. За неоднорідного корму (суміш концентрованих кормів з різними розмірами подрібнення) – з кожного п'ятого мішка (якщо в партії не менше ста мішків). Потім так само, як і зерновий корм, пробу квадратують, доки на двох протилежних трикутниках квадрата не залишиться 0,5 – 0,6 кг корму.

Відбір проб макухи. Для дослідження макухи пробу відбирають з різних місць залежно від величини партії корму. Наприклад, від партії 100 т беруть 20 плиток. Із відібраних 20 плиток знову відбирають 5 плиток, подрібнюють на макуходробилці, добре перемішують і квадратують доти, доки залишиться проба масою 600 – 800 г. Її зсипають у мішок і доправляють у лабораторію для дослідження. Початкову і середню пробу шроту беруть так само, як зерно або борошняні корми.

Відбір проб кормів тваринного походження. Початкову пробу беруть з кормів, висушених і подрібнених на борошно. З мішків пробу беруть щупом, як і зернові корми. Рибне борошно – з кожних 10% мішків, кров'яне, м'ясне і м'ясо-кісткове – 13 – 20% мішків. Потім методом квадратування відбирають середню пробу масою близько 750 г.

Відбір проб трави чи іншого зеленого корму. В різних місцях ділянки скошують кілька невеликих площ розміром 0,5 – 1 м². Зелену масу для дослідження слід косити за нормальної вологості, коли немає роси, але не під час обідньої спеки. Скошену зелену масу складають у невеликий мішок, з якого відбирають невеликі пучки з різних місць і на різній глибині для складання середньої проби масою близько 2 кг. Відібрану пробу зважують, кладуть у поліетиленовий мішок, а на етикетці пишуть, крім загальних даних, масу взятої проби, оскільки під час транспортування зелена маса втрачає частину вологи.

Відбір проб водянистих кормів (барда, жом, мезга, меляса, пивна дробина, рідкі дріжджі). Пробу відбирають після ретельного перемішування з різних місць в банку з притертою пробкою – всього близько 2 кг.